

Kök içindeki metal parçaları çıkarmada kullanılan " masserann " tekniği

Yılmaz MANİSALI (*)

Şimdiye kadar, köklerdeki metal parçaların çıkarılması için kullanılan metodlar çoğu zaman yetersiz görülmektedir. Bunlardan birisi parçanın etrafını çok ince frezle oymak ve parça çıkıncaya kadar lövye hareketleri tatbik etmekten ibarettir. Çoğu defa bu bir kök delinmesi ile neticelenir. Bazı pratisyenler parçayı sonuna kadar ufalamağa yönelirler, tuşeden istifade ile ve görerek deliğin sonunda parlak bir nokta kalıp kalmadığı kontrol ederler. Fakat parça daha netice alınmadan, gömülme tehlikesine maruz kalabilir.

Başka bir tekniğe göre de parçaya vidalama veya levye sistemi ile bir çekim tatbik edilir. Bu durumda da çoğu zaman kökün kırılma tehlikesi vardır.

MASSERANN METODUNUN PRENSİBİ :

Kırık parçayı çevresinden çıkarmaktan ibarettir. Bu işlemi yapmak için kullanılan alet iç çapı kırık parçanıninkine eşit bir «delici tüp» dür (trepan). Kırık parçanın kendisi kılavuz gibi kullanılacağından delici tüpün yanlış bir istikamete yönelme ihtimali yoktur. Neticede kırık parça eğer evvelce simente edilmişse etrafında ince bir siman tabaka, herhangi bir kanal aleti ise dentinden müteşekkil ince bir tabaka (duvar) bulunur. Diğer bir deyimle parça silindirik bir çukurun içinde bulunur. Böylece iki avantajlı durum elde edilmiş olur:

(*) İ. Ü. Dişhekimliği Fakültesi, II. Diş Hastalıkları ve Konservatif Diş Tedavisi Kürsüsü Yönetmeni. (Doçent Dr. med. dent.)

1 — Kırık parçanın çıkarılırken göstereceği mukavemet, bu çukurun derinliği nispetinde, azalacaktır.

2 — Çukur ikinci bir tutucu ve çıkarıcı aletin girmesine müsait olacaktır.

ALETLER :

Masserann takımı sterilize edilen metal bir kutu içinde toplanmıştır. (Resim 1).

1-15 adet cidarları 0.25 mm. kalınlıkta, çapları mm. nin 1/10 u nispetinde artan, 1,1 mm. den 2,4 mm. kadar 1 seri delici tüp (trepan).

Delici tüpler hem çıkarıcı hem de tutucu alet olarak vazife görmektedirler ve çaplarının büyümesine, cidarlarını kalınlaşmasına göre, açık renkten koyu renge giden renkli birer halka taşırlar (beyaz, sarı, kırmızı, mavi, kahverengi, siyah). Bu sayede aletlerin sıraya konması ve çalışma esnasında seçilmelei daha kolay olmaktadır.

2 — Delici tüpün vidalanacağı bir sap.

3 — Delici tüpün vidalanacağı parlatılmış bir düğme.

4 — Sapa veya düğmeye vidalanarak bloke olmuş delici tüpü sökmek için ve onu çevirmek için gerekli bir anahtar.

5 — İki adet yıldız şeklinde Masserann ölçeği; herbiri 6 adet, dış çapları mm. nin 1/10 u nispetinde büyüyen bu tüpler gerekli delici tüpü seçmek ve kanalın istikametini tayin etmekte kullanılır.

6 — Yassı ve üzerinde dereceli bir kanal bulunan ölçü aleti. Bununla istenen çaptaki delici tüp seçilir. Üst kısmı iç çapların ölçüsü, alt kısmı dış çapların ölçüsü için kullanılır. Yuvarlak delikler ise kullanılacak frezlerin çapını verir.

7 — Kırık kanallardan aletleri çekmek için iki adet tüp-pens.

8 — İki adet «Gates» burgusu (Bir cins konik frez).

PRATİKTE KULLANMA :

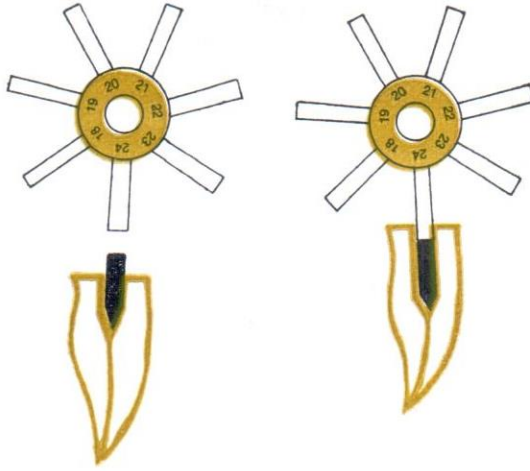
Pratisyen hekim bir kök içinde değişik tipde kırık parçalar bulabilir. Bunları iki gruba ayırmak mümkündür.

Grup 1: Pivo, frez, elmas frez, gümüş kan, parçaları,

Grup 2: İnce aletler (kanal aletleri)

DELİCİ TÜPÜN SEÇİLMESİ :

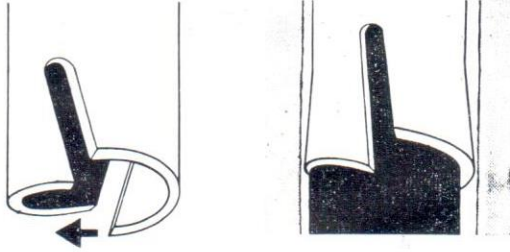
Eğer kırık parçanın bir kısmı **görülüyorsa** yıldız şeklindeki ölçekle hangi tüpün zorlamadan uyacağı **aranır**. Ölçeğin üzerindeki numara, seçilecek tüpün **dış kutrunu** gösterir. Meselâ: Yıldız ölçeğin 17 No.lu tüpü parçaya girmektedir, **hekim yassı** ölçeğin 17-13 rakkamlarında duran delici tüpü seçecektir. Kırık parça görünmüyorsa bu durumda kaviteye zorlamadan **girebilen** yıldız ölçeğin, tüp numarası seçilmesi gereken trepanın iç kutrunu gösterir. Meselâ, 17 No.lu tüp (Şekil. 1). Bu kırık parçanın **çapını** göstermektedir. Bu duruma göre yassı ölçeğin 17-21 bölümlerinde duran delici tüp seçilecektir. Delici tüp kırık parçanın üstüne oturduktan sonra hafif bir basınç yaparak saat ibrelerinin aksi yönünde çevrilir. Bu hareket aşağıda gösterilen aletlerin yarımını ile yapılabilir. Sap, parlatılmış düğme, yassı anahtar, veya bir el aleti ile.

1. Grup, yani pivo, elmas, frez, gümüş uç, gibi parçaların çıkarılması.

Masserann takımındaki delici tüpün (trepan) iki tane kısa ve sağlam testere dişi vardır (Şekil 2.ab.) Bu dişler, dilici tüpün kırık parça çevresinden geçerek, dentini veya simani derinliğine kazarak bir çukur meydana getirecek şekilde bilinmiştir. Bununla önce kırık parça, civarındaki dokudan, etrafında bir çukur açılarak ayrılır. Şayet delici tüpün oyucu kısmı körleşmişse bu yeniden bilinir veya yeni bir delici tüp kullanılır. Kırık parçanın uzunluğunun yarısı kadar bir derinlik elde edilince durulur. Sonra ikinci kısımda parça tutularak ye-

rinden oynatılacak duruma getirilir. Kanalın çok hafifçe yağlanması, çalışmayı kolaylaştıracaktır. Belici tüpü ancak bir kaç tur kullanılmalı, sonra çekerek ağzına dolan simen veya dentin tozları ve parçalarını temizlemelidir.

Parçanın tamamı üzerine çevirme hareketleriyle oynatmak yerinden çıkarmak için, parçayı sıkıca tutacak ve sıkacak bir alet kullanılacaktır. Uygulanacak hareketler önce çevirme sonra çekme olacaktır. Burada bu gaye için kullanılan delici tüpün hemen bir sonraki küçük çapta olan delici tüp kullanılmaktadır. Bu ikinci delici tüp doğrudan doğruya kırık parçanın metalini keseceği için bir zonlama olacaktır. Aletin dişleri bundan dolayı deforme olarak dışa doğru açılacaktır. Eğer aleti bastırarak çevirmeye devam edilirse, testere dişler metalden ince yongalar çıkaracaktır. Daha devam edildikçe bu yongaların karşı koymasına artacak ve nihayet simen içindeki parçanın rezistansından daha fazla olacaktır. Bu durumda parça sağlam olarak delici tüpe girmiş ve sıkışmış demektir. Artık çekmekten başka yapacak şey kalmamıştır. Daha önce bu aletlerin çalışma şeklinin iyice anlaşılabilmesi için iki ayrı aletten bahsetmiştik. Fakat Micro Mega'nın büyük bir hassasiyetle imal ettiği delici tüpler hem delici hem çıkarıcı olarak kullanılabilirler.

a. Kanal içindeki kırık parça yüzelden görülüyorsa,

Çıkarma parçanın etrafında 2 ilâ 3 mm. bir çukur açtıktan sonra kullanılacak delici tüpün çapının fazla olmamasına bakılır. Gerekli hallerde daha küçük çapta bir delici tüp seçilerek parçanın çapına tam uyum elde edilir. (Şekil 3).

TUTMA: Parçayı takriben yarı yüksekliğine kadar meydana çıkardıktan sonra bir küçük çaptaki delici tüp alınır ki kırık parçanın etra-

fında iyice sıkarak otursun. Bu parçayı iyice kavriyincaya kadar çalıştırılır ki sonra kırık parça yerinden oynatılabilir ve çıkarılabilir.

b. Kırık parça derindedir ve gözle görülmez;

Parçaya yaklaşmış delici tüp ile çıkarma ameliyesinden önce kanalı hazırlamak lâzımdır. Yani delici tüpün dış çapının geçeceği veya uyacağı şekilde kanalı genişletmek icabeder. Buna yaklaşma çalışması denilir (Şekil: 4). Bu iş için gerekli yuvarlak bir frez, yassı öl-

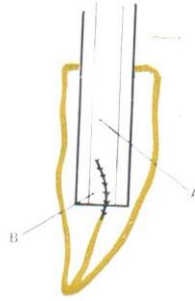
çeğin deliklerine uygulanarak seçilir Aynı zamanda dişin ekseninin yönü tayin edilir. Sonra delici tüp tatbik edilir fakat bilenmiş olan dilşerin bozulmaması için zorlanmaz. Şayet delici tüpün dişleri takılma veya atlama yaparsa, bu yanlış istikamette bulunulduğunu ihtar eder. İstikamet röntgen vasıtası ile yeniden düzenlenir ve delici tüp yerine yerleştirilir. Tutma ve çıkarma işleri bundan önceki şekilde yapılır.

Derinde delici tüpün keskin dii kırılacak olursa delici tp ters istikamette bilenir (ayet başlangıçta saat ibreleri yönünde delme hareketi yapılmışsa bu defa ters istikamette delmesi veya oyması için bilenir). Sonra delici tp tekrar kanala sokularak, kırık diin ters istikamette, yani yukarı doğru ilerlemesi için hareket ettirilir. Bu usul hemen hemen daima müspet netice verir.

Grup 2: İnce aletler:

Bu durumda kanal içine bir pens-tp sokab.ilecek şekilde açarak, kısıkalar arasında parçayı sıkıtırıp çıkarmaktan ibarettir.

Pens bir A tb, bir B çıkıntısı ve bir C mesnedinden ibarettir. Mesned tbn içinde çıkıntıya yaklaşır ve tbn içine girmiş olan kırık parçayı kavrar (ekil: 5).

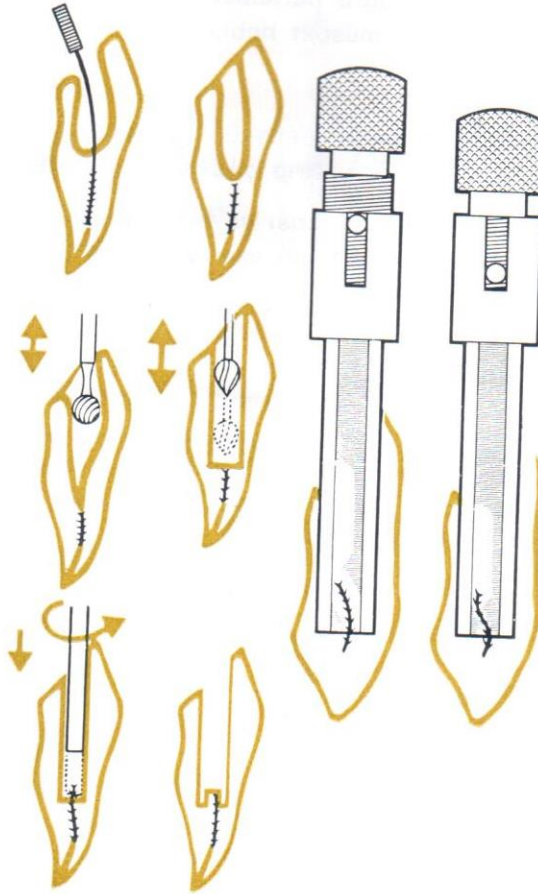

Tekip edilecek yol :

Bir alet parçasının kanalın dibinde kırılmış olduğunu farzedelim (ekil 6.a.b). Yuvarlak bir frezle kanalın aksına paralel olarak girilir (ekil 6.c). Tek köklü dişlerde, bu yol kronun ucundan veya kesici kenarın ortasından geçer, bu durumda kronun ucunu veya kesici kenarını feda etmekten kaçınmak gerekir. Kırık parçanın büyüklüğüne ve kökün kalınlığına göre iki pens-tüpten biri seçilir. Şayet kökün kalınlığı uygun ise kuvvetli pensi kullanmak daha kolaydır. Sonra yassı ölçeğe göre gerekli delici tp ve Gates ucu seçilir.

MİSL: 1,5 mm. Pensi seçtiniz, yassı ölçek vasıtası ile 15-12 işaretinde 1,5 mm. delici tüpü aldınız. Eğer Gates ucunu seçmek için

bu işaretin karşısında yuvarlak delik yoksa, bir üste bulunanı yani 16-12 yi seçmek gerekir. (Şekil: 6.de).

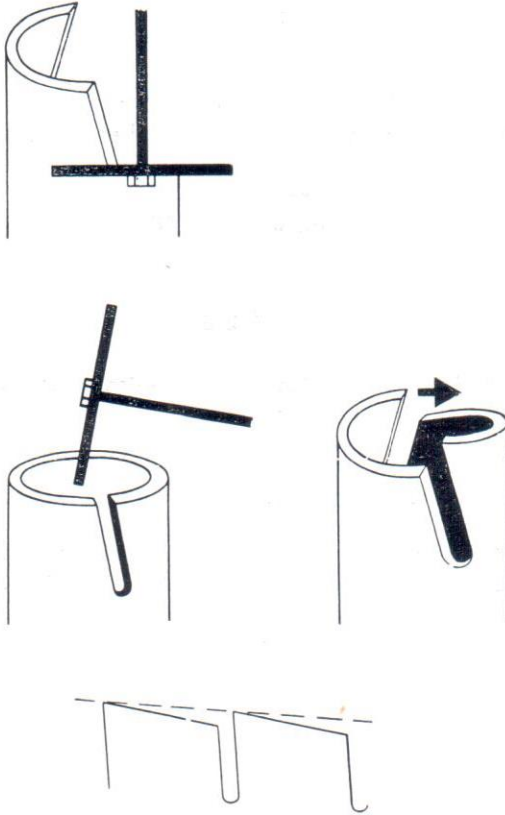

YAKLAŞMA: Gates ucu ile kırık alet parçasına gelinceye kadar kanalda gidilir. Ucunun özelliği sebebiyle, bir frezde veya foret de olduğu gibi yanlış istikametlere yönelme tehlikesi vardır.

ÇIKARMA: Böylece hazırlanmış kanala delici tüp sokulur (Şekil 6.e). Delici tüp kanal yoluna tam olarak intibak eder. Delici uçla parçanın etrafında 4 ilâ 5 mm. lik bir çukur oyulur. Böylece, parça oyuğun içinde serbestçe meydana çıkar (Şekil 6.f). Bunu delici tüpü dışarı çekmekle anlayabiliriz, çıkarılan uç toplanmış dentin kırıntıla-

rı ile doludur Şayet bu kırıntılar içinde kırık parçanın da zerrelere rastlanırsa doğru yolda olduğu anlaşılır. Aksi halde yanlış yolda olduğu anlaşılır, bu durumda röntgen kullanmak lâzımdır.

TUTMA: Artık açık penstüpü parçayı kavramak üzere sokmak kâfidir (Şekil 6.g). Aleti tutarak sonuna kadar bastırınca somun sıkılır ve iç pistonun ilerlemesi temin edilir. Bu durumda çelik parça iki kısıkaç arasına sıkışacaktır (Şekil 6.h). Kanal aletleri bir ağaç vi-

dasına benzedikleri için pens-tüpü sola doğru çevrilerek vida söker gibi çıkarmak lâzımdır. Kırık parça çıkarıldığı zaman, kökün dibinde delici tüpün çalışması sonucu hasıl olmuş bir birikme olacaktır. Gates ucunu tekrar kanala sokarak 2 ilâ 3 mm. ilerletmekle bu birikintiyi ortadan kaldırmak mümkündür.

NB. Kana) dibinde kırılmış her parçanın çıkarılabileceği iddia edilebilir. Ancak kanalın düz olması veya düzeltilebilmesi gereklidir. Bu eğrinin ötesindeki parçalar Micro-Mega aletlerinin imkânı ötesindedir. Daima diş bir pens sokarak, parçanın çıkartılması şansı röntgende tetkik edilmelidir.

DELİCİ UÇLARIN DIŞLERİNİN BİLENMESİ :

Yandaki resimler her pratisyenin en iyi şekilde delici uçları bileme tekniğini göstermektedir (Şekil 7 a.b.c.d). Separe ile yapılır.

1 — Separe ile delici tüp eksenine dikey olarak bölümlere ayrılır (Şekil 7 a).

2 — Uzunlamasına bir çentik açılır. Bu çentik delici tüpün eksenini yönündedir. Yalnız hafifçe eyiktir (takriben 10 derece) (Şekil 7 b).

3 — Møl ile Şekil 7 c de gösterildiği şekilde dişlerin bitim noktaları bilendir. Şekil 7 d de iki dişin profilini göstermektedir.

Ö Z E T

Bu yazıda, diş kanalları içerisinde kırılarak kalan madeni parçaların çıkarılması için tatbik edilen yeni bir metodu ve «Masserann Kit» in ne şekilde kullanılacağını izah etmektedir.

Z U S A M M E N F A S S U N G

In diesem Artikel wurde eine neu angewandte Methode für das Herausnehmen der in Wurzelkanälen gebrochene Instrumente und die Art der Anwendung der «Masserann Kit» erklärt.